

**nationale
ombudsman**

**veteranen
ombudsman**

"Zorg voor veteranen, militairen en hun thuisfront vraagt om een proactieve aanpak vóór, tijdens en na inzet"

Notitie voor Rondetafelgesprek Veteranen – Vaste commissie voor Defensie 18 juni 2026

Inleiding: bijzondere zorgplicht vraagt om toekomstbestendig beleid

De Nationale ombudsman is sinds 2014 ook Veteranenombudsman. Veteranen, militaire oorlogs- en dienstsachtoffers en hun relaties kunnen hier terecht als zij vastlopen in hun contact met de overheid of met organisaties die overheidstaken uitvoeren op het gebied van zorg, erkenning en waardering. Verder adviseert hij de overheid en de Eerste en Tweede Kamer over de uitvoering van de Veteranenwet en beleid dat een behoorlijke behandeling van veteranen raakt.

De behoorlijke behandeling van veteranen, militaire oorlogs- en dienstsachtoffers en hun relaties is van fundamenteel belang – nu én in de toekomst. Daarom vragen wij de leden van de Vaste commissie voor Defensie om voorafgaand aan het Veteranennota debat de volgende documenten (nogmaals) door te nemen: (i) de Veteranenwet, (ii) het Veteranen besluit en (iii) de Memorie van Toelichting.

Opschaling van defensie raakt grotere groep militairen, veteranen en hun thuisfront

De wereld om ons heen verandert snel. De geopolitieke situatie verslechtert, Defensie groeit en de inzet van militairen dichterbij huis in het kader van hoofdtak 1 zal naar verwachting toenemen. Dat betekent ook: meer mensen die in de toekomst veteraan worden, meer relaties en kinderen die de gevolgen van militaire inzet ervaren en mogelijk meer behoefte aan zorg en ondersteuning.

Dit maakt het des te belangrijker dat de bijzondere zorgplicht voor veteranen, militairen en hun thuisfront geen papieren belofte is, maar zichtbaar en voelbaar wordt in de praktijk. Niet alleen achteraf, maar vóór, tijdens en lang na inzet. De Veteranenombudsman zet zich in voor de veteraan van nu én de veteraan van de toekomst. Hij vraagt daarbij aandacht voor drie prioriteiten:

1. De proactieve overheid is de norm: wacht niet tot veteranen zelf vastlopen

De Veteranenwet had een duidelijke ambitie: geïntegreerd, preventief en proactief veteranenbeleid (zie MvT bij de Veteranenwet). De gedachte was dat de overheid niet afwacht, maar verantwoordelijkheid neemt en actief ondersteunt. Ruim twaalf jaar later blijft die ambitie actueel.

De Veteranenombudsman ontvangt nog te vaak signalen van veteranen die zelf moeten uitzoeken waar zij recht op hebben, meerdere loketten moeten aflopen of langdurig moeten procederen voor erkenning of schadevergoeding. Dat vergroot stress en ondermijnt vertrouwen.

Een behoorlijke overheid werkt anders. Zij wacht niet tot iemand aanklopt, maar helpt tijdig, informeert actief en voorkomt dat problemen escaleren. Een proactieve overheid betekent ook om, waar nodig, een zichtbare regierol te pakken richting andere overheden, zorginstanties en belangenbehartigers.

Dat geldt nadrukkelijk voor schadeafhandeling. In 2025 bracht de Veteranenombudsman opnieuw een rapport uit over de behandeling van letselschadeclaims via de Regeling Volledige Schadevergoeding (RVS). Ondanks eerdere verbeterbeloften blijven procedures te lang duren en onnodig belastend.

Daarom riepen wij op om (i) vanaf de start duidelijkheid te bieden over verwachtingen en perspectief voor de veteraan; (ii) tijdig en transparant te handelen, met communicatie afgestemd op individuele behoeften en (iii) beter samen te werken om procedures sneller en minder belastend te maken.

**nationale
ombudsman**

**veteranen
ombudsman**

Verbeteringen zijn aangekondigd. Nu is uitvoering nodig. Onze oproep aan de Kamer is daarom:

- Vraag actief op hoe aanbevelingen over schadeafhandeling worden uitgevoerd;
- Stimuleer een overheid die werkt vanuit een **brengplicht**, niet vanuit een **haalplicht**;
- Zorg dat proactieve dienstverlening daadwerkelijk de standaard wordt in veteranenbeleid en pas dit toe in de (lang verwachte) Herziening van het Voorzieningen- en Uitkeringsstelsel (HVUS)

2. Investeer in militairen én hun thuisfront: ook relaties en kinderen dragen de gevolgen van inzet

De bijzondere zorgplicht stopt niet bij de militair of veteraan. Partners, familie en kinderen worden vaak direct geraakt door uitzendingen, langdurige oefeningen of de gevolgen daarvan. Uit eerder onderzoek (*Erken mijn zorgen*) bleek hoe zwaar de belasting voor relaties kan zijn.

Recent onderzochten de Veteranenombudsman en Kinderombudsman gezamenlijk ook de impact van militaire inzet op kinderen van militairen en veteranen (*Erken mijn belangen**). Hieruit bleek dat extra aandacht nodig is voor de belangen van kinderen – zeker bij risicovolle en soms onveilige (thuis)situaties. Dit geldt bij alle fases van inzet van een ouder - voor, tijdens en na uitzending.

Onze oproep aan de Kamer is daarom onder meer om aandacht voor partners, kinderen en andere naasten structureel te verankeren in beleid rondom uitzendingen en nazorg. Beschouw investeren in de relaties als onderdeel van duurzame inzetbaarheid van Defensie.

3. Borg goede zorg en rechtsbescherming vóór, tijdens én na inzet in binnen – en buitenland

De uitbreiding van Defensie biedt kansen, maar brengt ook risico's met zich mee. Door de toenemende urgentie en ambities kan de druk op zorgvuldigheid, begeleiding en rechtsbescherming toenemen. Juist daarom moet er blijvende aandacht zijn voor de menselijke kant van militaire inzet, zowel in binnen- als buitenland. Nieuwe dienvormen, reservistenconstructies en veranderende inzetvormen vragen om heldere verwachtingen, goede informatie en passende ondersteuning voor militairen én hun naasten.

Militairen en hun relaties moeten vóór, tijdens en na inzet kunnen rekenen op goede zorg en ondersteuning. Vooraf betekent dit adequate opleiding, duidelijke informatie over rechten, plichten en risico's, en transparantie over onderwerpen zoals de veteranenstatus. Tijdens inzet zijn bereikbare ondersteuning, heldere communicatie en een zorgvuldige klachtafhandeling essentieel, zeker bij veranderende of escalerende omstandigheden. Na afloop moet toegankelijke nazorg beschikbaar blijven, ook als klachten zich pas jaren later openbaren, met een betrouwbare schadeafhandeling en transparante voorzieningen. Dit vraagt ook om nauwe samenwerking tussen Defensie, uitvoeringsorganisaties, andere overheden en internationale partners.

Daarom vragen wij u: (i) toezicht te houden op de uitvoering van de bijzondere zorgplicht bij de groei van de krijgsmacht; (ii) ervoor te zorgen dat nieuwe defensieregelgeving rekening houdt met de positie en behoeften van militairen, veteranen en hun relaties; en (iii) opvolging te geven aan bestaande aanbevelingen en onderzoeken.

Tot slot: bijzondere inzet vraagt om bijzondere verantwoordelijkheid

Nederland vraagt veel van militairen. Soms het uiterste. Daar hoort een overheid bij die verantwoordelijkheid neemt – niet pas wanneer problemen ontstaan, maar vooraf, tijdens inzet en zolang ondersteuning nodig is. Erkenning, waardering en zorg mogen niet afhankelijk zijn van capaciteit, procedures of politieke actualiteit. Zij moeten een blijvend en betrouwbaar uitgangspunt zijn.

De Veteranenombudsman roept de Kamer op om de bijzondere zorgplicht voor veteranen, militairen en hun thuisfront zichtbaar toekomstbestendig te maken: proactief en mensgericht.

**nationale
ombudsman**

**veteranen
ombudsman**

Contact:

Veteranenombudsman – onderdeel van de Nationale ombudsman

<https://www.nationaleombudsman.nl/veteranenombudsman> | veteranen@nationaleombudsman.nl.

Het jaarverslag 2025 van de Nationale ombudsman en Veteranenombudsman staat sinds 21 mei online.

* Ons nieuwe rapport '*Erken mijn belangen*' over kinderen van veteranen komt uit op 15 juni en wordt separaat toegezonden aan de Tweede en Eerste Kamer.